

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXI. № 13-14 (липень) 2024

Прочитайте:

- ❖ Голова СУР засудив російські ракетні удари по лікарні «Охматдит» у Києві
- ❖ З діяльності депутата Миколи Мирослава Петрецького
- ❖ Культурна діяльність Союзу
- ❖ Іспит життя
- ❖ Християнська духовність у Сучаві
- ❖ День Української Державності
- ❖ Дні і ночі міста Серет – літній фестиваль музики, танців, дозвілля
- ❖ Місцеві вибори в Сучавщині завершилися позитивними результатами для української громади – Інтерв'ю з головою Сучавської філії СУР Іллею Саучуком

Квіти, квіти... Чарівні квіти,
Кольорові, великі й малі...
Ви умієте душу зігріти,
Бо й самі ви — душа землі.

Надія Красоткіна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ВИНІС РІШЕННЯ НА КОРИСТЬ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ У СПРАВІ ПРОТИ РОСІЇ

18 червня 2024 року Європейський суд з прав людини виніс рішення, у якому констатував, що Росія порушила статтю 11 Європейської конвенції з прав людини через визнання Світового Конгресу Українців (СКУ) «небажаною організацією». Таке визнання застосовується, якщо Росія встановить «що організація підтримує основи російського конституційного ладу, обороноздатність або національну безпеку Росії».

11 липня 2019 року Генпрокуратура Росії визнала СКУ «небажаною організацією», приписуючи йому таку «антиросійську діяльність», як-от: «адвокаційна робота щодо зміни влади в Росії та повернення Криму Україні, заклики до надання Україні летальної зброї та посилення санкцій проти Росії, перегляд спільної історії Росії та України, підрив православ'я в Україні, припинення будівництва газопроводу «Північний потік-2» та обмеження використання російської мови в культурній сфері України».

Росія звинуватила СКУ в просуванні цих ініціатив кількома способами, як-от: «ініціювання дискусій під час візитів президента організації, його виступи на міжнародних форумах, таких як Парламентська асамблея Ради Європи та Європейська Комісія, проведення антиросійських кампаній, зокрема «Червона картка для Путіна» під час чемпіонату світу з футболу, партнерство з іншими небажаними організаціями та просування суперечливих ідей, таких як повернення Криму».

Коли організація визнана «небажаною», то їй заборонено реалізовувати проєкти в Росії та поширювати будь-який контент через ЗМІ чи інтернет. Веб-сайт організації заблоковано на території Росії. З 2021 року громадянам Росії заборонено брати участь у діяльності «небажаної організації» навіть за межами Росії.

Недотримання цих обмежень тягне за собою адміністративну та кримінальну відповідальність. За перше порушення загрожує штраф. Особи, які вчинили порушення повторно чи організують діяльність «небажаної організації», можуть зіткнутися з різними видами кримінальних покарань, включаючи штрафи, примусові роботи та позбавлення волі.

Вичерпавши правові засоби захисту своїх прав у національних судах Росії, СКУ подав позов проти Росії до Європейського суду з прав людини.

Європейський суд з прав людини об'єднав справу СКУ із подібними позовами і після перегляду письмових аргументів виніс рішення, у якому констатував, що: «втручання, пов'язане з визнанням організацій-заявників [включаючи СКУ] «небажаними» не відповідає критерію «законності» через непередбачуваність та можливість свавільного застосування. Національне законодавство не забезпечило організаціям-заявникам [включаючи СКУ] достатні та ефективні гарантії проти зловживання виконавчою владою неконтрольованим розсудом, що поставило організації [включаючи СКУ] у вразливе становище перед свавільними звинуваченнями без засобів превентивного чи значущого оскарження».

Суд також встановив, що було порушення статті 11 Європейської конвенції з прав людини відносно заявників [включаючи колишнього Регіонального віце-президента СКУ та юридичного представника в Росії Сергія Винника], які були засуджені за їхню участь у діяльності «небажаних організацій» (включаючи СКУ).

Коментуючи рішення Суду, Голова Комітету із захисту прав Світового Конгресу Українців та його мережі Євген Чолій підтвердив, що: «Європейський суд з прав людини виніс обґрунтоване рішення, встановивши, що Росія порушила фундаментальні принципи, закріплені в Європейській конвенції з прав людини».

Президент СКУ Павло Ґрод заявив, що: «Це рішення підкреслює постійні порушення Росією прав людини проти української етнічної меншини з метою викорінення української національної ідентичності. Міжнародна спільнота повинна вжити конкретних заходів для захисту української меншини від російського етноциду. СКУ вітає Комітет із захисту прав Світового Конгресу Українців та його мережі з успішним керівництвом цим правовим викликом і, зокрема його Голову та колишнього Президента СКУ Євгена Чолія, колишнього Регіонального віце-президента СКУ та юридичного представника в Росії Сергія Винника, а також колишнього Віце-президента СКУ Петра Штика. Ми особливо вдячні адвокатському об'єднанню «Назар Кульчицький та Партнери», зокрема партнерам Назару Кульчицькому й Маркіяну Бему, які про bono взяли на себе місію представляти Світовий Конгрес Українців перед Європейським судом з прав людини та допомогли на шляху встановлення справедливості».

Міжнародний день біженців у Тімішорі

Тіміська філія Союзу українців Румунії відзначила Міжнародний день біженців 27 червня у своєму будинку культури в Тімішоарі, організувавши круглий стіл за участю представників місцевих установ, неурядових організацій та українських біженців, під час якого обговорили причини збільшення кількості біженців, заходи підт-

взяли участь представники місцевих державних інституцій, Шкільного інспекторату, неурядових організацій та багато українських біженців, які тимчасово оселилися в місті на березі річки Бега.

Від імені нашої громади була присутня Марія Сабо Кондрей голова Тіміської філії СУР, яка

ми конфліктами, переслідуваннями, насильством і порушеннями прав людини, Румунія, як член міжнародного співтовариства, була і залишається місцем притулку для тих, хто тікає від цих ситуацій».

Круглий стіл був модерований головою філії, а серед тем, які обговорювалися, були:

Основні причини глобального зростання кількості біженців;

Які конкретні заходи вживає наша країна останнім часом для підтримки біженців та шукачів притулку;

З якими викликами вони стикаються в процесі соціальної та економічної інтеграції;

Яку роль відіграють місцеві громади або як можна покращити доступ до освіти та медичних послуг.

При круглому столі також був представлений проєкт «Ти належиш» Агнетою Кардош, старшим радником Тіміської повітової ради. Це довгострокова стратегія, яку Рада реалізовує у партнерстві з різними установами та Тіміським СУРом. Слід зазначити, що повіт Тіміш має багатий досвід роботи з людьми, які були змушені тікати від збройних конфліктів на своїй батьківщині, і це місто є прикладом належної практики, яка була продемонстрована з перших днів початку війни в сусідній країні.

Захід завершився музичним концертом у виконанні Габрієла Білана, представника Молодіжної організації СУР Тіміш та Лесі Баженової з України.

римки, проблеми інтеграції та роль місцевих громад, а також представили проєкт «Ти належиш», спрямований на довгострокову інтеграцію біженців у повіті Тіміш.

Захід розпочався з круглого столу, в якому

зазначила: «Цей день є нагодою обговорити та поміркувати над викликами та можливостями, які явище біженців приносить нашому суспільству. З огляду на те, що кількість біженців у світі досягла тривожного рівня, викликаного збройни-

ГОЛОВА СУР ЗАСУДИВ РОСІЙСЬКІ РАКЕТНІ УДАРИ ПО ЛІКАРНІ «ОХМАТДИТ» У КИЄВІ

У своєму повідомленні на Facebook голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький засудив російські ракетні обстріли українських міст, в тому числі обстріл дитячої лікарні «Охматдит» у Києві, який відбувся в понеділок, 8 липня.

«Я рішуче засуджую останній варварський ракетний удар Росії по цивільному населенню України, в тому числі по найбільшому в Україні педіатричному центру, що є останньою надією для багатьох дітей хворих на онкологічні захворювання.

Кількість жертв останнього удару є трагічною: щонайменше 43 загиблих, включаючи дітей, і близько 200 поране-

них. Це ще один доказ того, що в кремлі діють люди з хворим, диявольським ро-

зумом, які відбирають в українських дітей не лише дитинство, але й життя.

Жодна дитина не повинна переживати жорстокість і жахи війни. Діти, дитячі садки, школи, лікарні не повинні бути цілями ракетних обстрілів, що є грубим порушенням міжнародного права. Усі винні у звірствах, скоєних російськими збройними силами, повинні бути притягнуті до відповідальності, жоден військовий злочинець не повинен залишитися непокараним.

Союз українців Румунії і надалі буде частиною спільних зусиль, спрямованих на підтримку українського народу та відновлення миру в регіоні.»

ТРИВОЖНА СИТУАЦІЯ З ОПУСТЕЛЮВАННЯМ В РУМУНІЇ ВИМАГАЄ ТЕРМІНОВИХ ДІЙ

Перші вибори минули і потрібно повертатися до вирішення нагальних проблем населення. Микола-Мирослав Петрецький, депутат від Союзу українців Румунії, у запиті до прем'єр-міністра Марчела Чолаку нагадав про тривожну ситуацію з опустелюванням в нашій країні.

Явище опустелювання, яке часто недооцінюється в Румунії, стає все більш помітним, особливо на півдні країни. За даними Національного метеорологічного управління, піщані ґрунти в деяких районах просуваються до 1 000 гектарів на рік, що робить південь країни все більш непридатним для сільськогосподарства. Близько 40% сільськогосподарських земель Румунії розташовані в регіонах з високим ризиком опустелювання, що може становити реальну загрозу національній безпеці.

У тексті запиту Микола-Мирослав Петрецький нагадує прем'єр-міністру Марчелу Чолаку, що серед основних заходів для зменшення опустелювання є посадка дерев для закріплення піску. Однак нинішні темпи реалізації цих заходів є надто повільними порівняно з масштабами опустелювання та деградації земель.

Пан Петрецький звернувся до прем'єр-міністра Марчела Чолаку з проханням повідомити позицію уряду щодо цього явища та конкретних заходів, які вживаються для боротьби з ним. «Необхідно прискорити висадку дерев і визначити нові шляхи уповільнення або боротьби з опустелюванням, щоб захистити громадян та економіку країни. Я продовжуватиму стежити за ходом цих робіт», – підкреслив Микола-Мирослав Петрецький.

ТВОРЧИЙ РАНОК «МИ – ДІТИ УКРАЇНИ», ОРГАНІЗОВАНИЙ БУХАРЕСТСЬКОЮ ФІЛІЄЮ СУР

Комітет Бухарестського філії СУР організував у неділю, 30 червня 2024 року, культурно-мистецький захід під назвою: Творчий ранок «Ми діти з України», який відбувся в театрі Infinity в Бухаресті.

На відкритті заходу виступили: перший заступник голови СУР – Богдан Мойсей, Голова Бухарестської філії – Михайло Трайста та культурний медіатор України в Бухаресті – Оксана Лютак, яка також презентувала захід.

У першій частині заходу відбулася дитяча театральна вистава «Лист з Африки» за сценарієм Михайла Гафії Трайсти в постановці режисера Дарії Рибак, яку показали діти-біженці з України. У другій частині на сцені виступили:

- Український учнівський ансамбль сучасних танців гімназійної школи Уругвай під керівництвом Катерини Зибіної
 - Вокальний ансамбль «Ластівка» під керівництвом Тетяни Афанасьєвої
 - Сімейний квартет Гамурар
 - Художній ансамбль «Септіма» та діти-солісти: Михайло Свидовий, Олівія Гороховацька, Олена Гамурар
 - Тріо: Зосима Гамурар, Максим Дячок та Вадим Теплений
- Наприкінці заходу виступили: солістка Маргарита Якимович та ансамбль «Едельвейс».

ОБ'ЄДНАНІ В ТРАДИЦІЯХ ТА ГАРМОНІЇ

16 червня, під куполом Музею банатського села, численні етнічні громади Тімішоари об'єдналися в рамках XXIII-го Фестивалю етносів. Українці, серби, болгар, словаки, євреї, німці, угорці, македонці, італійці та роми разом відсвяткували багатство своїх традицій у сповненому житті та емоцій заході, який продемонстрував здатність культури об'єднувати людей та посилювати зв'язки громади в атмосфері взаємоповаги.

Перед початком урочистостей в Українському домі відбулася зустріч представників Тіміської філії Союзу українців Румунії. Серед учасників були професорка Марія Сабо Кондрей, перші заступники голови Сорін Шпілька, Василь Дрозд та Міхаєла Бумбук, заступник голови Василь Шандор, а також багато українців з країни та з-за кордону.

Після параду меншин, відвідування традиційних будинків завершилося «банатською хорою», що об'єднала художні колективи та публіку у вражаючій демонстрації солідарності та спільної радості.

На сцені українську громаду представляв художній ансамбль «Молода надія», сформований учнями української секції Теоретичного ліцею ім. Юлії Хаждеу з Лугожу, під керівництвом Віолети Манзур та Габрієла Білана, який виступив із сольним концертом українських пісень. Гучними оплесками присутні зустріли й гурт «Тріо Грін» з Малих Ремет.

Фестиваль був доповнений творчими майстернями, дитячим театром, караоке, танцювальними виступами та дегустацією традиційних страв, що дало можливість учасникам насолодитися кожним аспектом представлених культур.

Захід був організований Тіміським повітовим центром культури і мистецтв під координацією Ліліани Лайкіч у партнерстві з Музеєм банатського села, Театром Мерлін та різними меншинами Тімішу, за фінансової підтримки Тіміської повітової ради.

«БУКОВИНА В РІЗНОМАНІТНОСТІ»

Цей культурний захід був організований 22 червня в аудиторії ім. Йозефа Шмідта, з нагоди участі Сучавського університету ім. Стефана Великого в університетському консорціумі NEOLAIA.

У міжкультурному танцювально-музичному заході взяли участь студенти, діти та представни-

ки різних етнічних громад регіону, щоб показати красу різноманітності: Ансамбль «Козачок» з Балківців, шкільний ансамбль «Гулія», ансамбль Сучавського університету «Аркан», вокальний ансамбль «Співучі українки», а також молодь зі Студії танцю «Буковина». Виступ завершився вільною дискусією, яку модерувала проф. Дойна Скіпор за участі студентів та глядачів, які запропонували ідеї для роздумів про етнокультурне розмаїття, починаючи з мистецьких моментів програми.

Професор доктор Адіна Коломийська, декан факультету педагогічних наук, підкреслила, що метою цього заходу є підвищення усвідомлення цінності різноманітності в нашому житті та підвищення рівня толерантності до цих категорій.

Делія Мартіняк, радник Сучавської філії Союзу українців Румунії, була присутня на заході як член Комісії з питань біженців, створеної в рамках організації. Вона розповіла про створення вокального гурту «Співучі українки», яким координує Вікторія Удодік, що діє при Сучавській філії та постійно бере участь у численних культурних заходах, які організовує Союз.

Петро Шойман, координатор ансамблю «Козачок», поділився своїм досвідом колишнього учасника студентського ансамблю «Аркан», який він згодом втілює у створенні та керівництві ансамблю дітей та молоді українського походження з рідного села Балківці.

Університетський консорціум NEOLAIA – Трансформація Регіонів для Інклюзивної Євро-

пи, що фінансується в розмірі 14,4 млн. євро в рамках програми Erasmus+, Ініціатива Європейських Університетів, включає 9 університетів, в яких навчається понад 150 000 студентів, 120 факультетів, 438 бакалаврських та 386 магістерських програм. Разом з Сучавським університетом, до проєкту NEOLAIA також входять:

- Університет м. Білефельд (Німеччина)
- Університет м. Хаєн (Іспанія)
- Університет м. Нікосія (Кіпр)
- Університет м. Еребру (Швеція)
- Університет м. Острава (Чехія)
- Університет м. Салермо (Італія)
- Університет м. Тур (Франція)
- Державний університет Прикладних Наук м. Шяуляй (Литва)

ПРЕСТИЖНА НАГОРОДА

Ми надзвичайно горді повідомити, що ансамбль «Червона калина» під керівництвом хореографа Богдана Поповича здобув трофей на престижному фестивалі Свята Дельти 2024, що відбувся 22-23 червня в Суліні.

Їх участь стала можливою завдяки підтримці Сучавської філії Союзу українців Румунії, яка забезпечила транспорт. 20 танцюристів з Негостини, вразили глядачів та журі традиційними українськими костюмами, які були придбані за кошти СУР.

«Наш момент на сцені був справді особливим не тільки завдяки нашій пристрасті та енергії, але й завдяки новим традиційним костюмам, наданим Союзом українців Румунії. Ці чудові костюми доповнили традиційний образ і красу, зачарувавши як глядачів, так і журі. Ансамбль «Червона калина» був удостоєний нагороди фестивалю, що є визнанням нашої пристрасті та відданості традиційному мистецтву», – сказав Богдан Попович.

До складу журі фестивалю увійшли фахівці в цій галузі та представники культурних установ, такі як Стефан Коман, майстер-хореограф (голова журі), Оана Петріке, виконавчий голова Національної асоціації будинків культури Румунії, Оана Крецулеску, продюсер TVR, Юліан Візауер, директор Повітового управління культури Тульчі, Чіпріян Божу, викладач-хореограф повітового будинку культури і мистецтв «Кармен Секуларе», Нямц.

Протягом двох днів, під час XXII-го Фестивалю-конкурсу Національних Меншин «СВЯТА ДЕЛЬТИ», захід об'єднав 13 колективів та художніх ансамблів з різних етнічних меншин Румунії,

що сприяло просуванню та збереженню культурних традицій:

- «Червона Калина» (українці), Негостина пов. Сучава
- «Традиційний гурт» (українці), Суліна, пов. Тулча
- «Перва зоря» (українці), Суліна, пов. Тулча
- «Зонненшейн» (німці), Мойнешти, пов. Бакеу

(Продовження на 14 стор.)

З діяльності депутата МИКОЛИ-МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

ЗУСИЛЛЯ ЗАДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ГРОМАДЯН

Необхідність термінового ремонту повітової дороги №185 на ділянці Бистрий-Вишавська Долина у повіті Марамуреш є одним з питань, до якого депутат Микола-Мирослав Петрецький повертатиметься за необхідності, доки воно не буде вирішене. Як представник українців у Парламенті Румунії він вкотре офіційно направив депутатський запит з цього приводу міністру розвитку, громадських робіт та адміністрації Адріану-Іоану Вешті.

Держава несе повну відповідальність за добробут та безпеку громадян і має забезпечити життєздатну інфраструктуру. На жаль, повітова дорога №185 стикається з серйозними проблемами: дорога звужується на деяких ділянках, перетворюючись на односмугову трасу, в частині з великою кількістю поворотів, залізничних переїздів і поганою видимістю, що ускладнюється поганими погодними умовами і відсутністю належних знаків.

Микола-Мирослав Петрецький попросив міністра роз'яснити, чи включена ця ділянка дороги №185 до планів ремонту в найближчій перспективі та які рішення існують для прискорення або розширення процесу ремонту. У своєму депутатському запиті до міністра Вешті депутат підкреслив, що він не полишає своїх зусиль з пошуку необхідних ресурсів для вирішення цієї ситуації і що він продовжить виступати від імені нашої громади, щоб забезпечити доступ людей до безпечної та сучасної дорожньої інфраструктури.

Зараз самий розпал літа, позначеного спекою, а населені пункти Вишівська Красна та Вишівська Долина Марамороського повіту не мають питної води – нагальна та неприйнятна проблема, про яку Микола-Мирослав Петрецький офіційно повідомив міністра розвитку, громадських робіт та адміністрації Адріана-Іоана Вешті.

«Доступ до питної води має фундаментальне значення для здоров'я та добробуту громад. За відсутності громадської мережі водопостачання, мешканці цих населених пунктів змушені брати воду з водойм у навколишніх пагорбах, що є недостатнім і ненадійним резервним рішенням, особливо в літній період,

коли джерела води значно зменшуються», – підкреслив пан Петрецький.

Представник українців у Палаті депутатів стверджує, що «така ситуація впливає на якість життя та здоров'я мешканців і сприяє депопуляції сільських територій, обмежуючи економічний розвиток та спричиняючи міграцію до міст. Без модернізованої інфраструктури для забезпечення постійного доступу до питної води ці громади залишаються вразливими та ізольованими.»

Микола-Мирослав Петрецький попросив міністра поінформувати його про заходи, які будуть вжиті для вирішення цієї критичної проблеми, наголосивши на необхідності знайти і впровадити «ефективне рішення, яке гарантуватиме доступ до проточної води жителям Вишівської Красни та Вишівської Долини, тим самим забезпечивши гідні та стійкі умови життя».

Водночас, навіть якщо зима здається далекою, в тексті свого запиту до міністра депутат також нагадав про проблему доступу до іншого важливого ресурсу – дров для опалення житла, ситуацію, яку він вважає за необхідне вчасно порушити.

Суперечливі зміни, запропоновані до Статуту учня-2024 року, стали предметом письмового запиту, який Микола-Мирослав Петрецький офіційно направив міністерці освіти Ліджії Деці. Нещодавня пропозиція приносить несподівану і, можливо, шкідливу зміну: підвищення мінімального порогу пропусків без поважних причин, необхідного для зниження середнього балу за поведінку.

Згідно з новим положенням статті 28 (2), «за кожні 40 пропусків без поважних причин за навчальний рік або за кожні 20% від кількості годин на навчальний рік з предмета/спеціального предмета середньорічний бал з поведінки знижу-

ється на один бал». Це означає подвоєння поточного порогу в 20 пропусків без поважних причин.

Парадоксальним чином ця зміна може стимулювати шкільні пропуски, які вже є хронічним явищем нашої освітньої системи, що викликає стурбованість і занепокоєння депутата. На сьогодні оцінка за поведінку тісно пов'язана з доступом учнів до соціальних стипендій або стипендій за заслуги. З подвоєним порогом пропусків, учні зможуть пропускати вдвічі більше уроків, не втрачаючи своїх пільг, що може погіршити показники пропусків і відсіву.

Микола-Мирослав Петрецький закликав міністерку Деку прояснити свою позицію щодо цієї зміни і пояснити, на чому ґрунтується це рішення. «Важливо розуміти, як міністр гарантуватиме, що ця зміна не підірве зусилля зі скорочення пропусків занять у школі та відсіву», – каже представник українців у Парламенті Румунії.

Освіта була однією з пріоритетних галузей під час його перебування на посаді депутата оскільки освіта є основою процвітаючого і справедливого суспільства, а його позиція ґрунтується на переконанні, що кожне рішення в цій галузі повинно прийматися з максимальною відповідальністю.

Румунія стикається з кадровим дефіцитом у сфері охорони здоров'я, від якого страждає величезна кількість її громадян. Останні офіційні дані показують, що в державних лікарнях є понад 8600 вакансій лікарів, 14 525 вакансій медсестер і понад 400 населених пунктів не мають сімейного лікаря.

Для української спільноти в Румунії це є нагальною проблемою, враховуючи те, що українці проживають переважно у сільській місцевості або в прикордонних районах, де, на жаль, дефіцит медичного персоналу відчувається найгостріше.

Усвідомлюючи серйозність проблеми, як представник української громади в Парламенті Микола-Мирослав Петрецький неодноразово привертав увагу до проблеми браку сімейних лікарів, особливо в сільській місцевості, і висував конкретні пропозиції щодо поліпшення ситуації. Ці пропозиції прийшли на допомогу багатьом населеним пунктам без лікарів, особливо тим, де проживають етнічні українці. На жаль, у деяких районах така ситуація все ще зберігається.

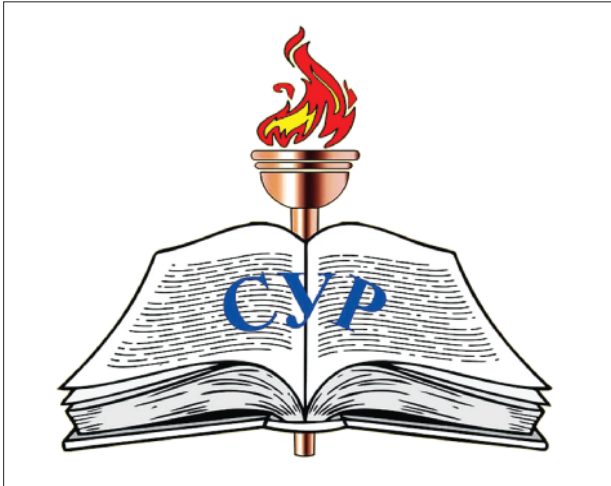
У той же час можна відзначити, що останнім часом профільне міністерство приділяє більше уваги вищезгаданим проблемам. Ці зусилля повинні бути

ОГЛЯДАЧ

(Продовження на 11 стор.)

МІСЦЕВІ ВИБОРИ В СУЧАВЩИНІ ЗАВЕРШИЛИСЯ ПОЗИТИВНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

Інтерв'ю з головою Сучавської філії СУР Іллею Саучуком

Для громади українців Румунії успішно пройшов перший етап цьогорічного виборчого процесу. Для нашої громади результати місцевих виборів є позитивними і навіть відрадними в порівнянні з виборами 2020 року. Голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький відмітив: «Перші офіційні дані свідчать про збільшення приблизно на 25% представництва Союзу українців Румунії на повітовому та місцевому рівні. Для нас це історичний результат, адже ніколи раніше Союз українців Румунії не мав такої великої кількості місцевих обранців у восьми повітах – Арад, Ботошани, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш, Караш-Северін та вперше у Тульчанському повіті!»

– Пане Саучук, якими є результати місцевих виборів для української громади Сучавського повіту? Представте, будь ласка, нашим читачам нових обранців та місцеві організації, які досягли найкращих результатів на цих виборах.

– У Сучавському повіті результати цьогорічних місцевих виборів означають збільшення від 7 до 12 місцевих радників. На період 2024-2028 рр. від СУР були обрані: 1 радник – комуна Балківці, 2 радники – комуна Бряза, 1 радник – комуна Бродина, 1 радник – комуна Ізвоареле Сучевей, 1 радник – комуна Молдова Суліца, 1 радник – місто Серет, 3 радники – Комуна Ульма, 2 радники – комуна Ватра Молдовіцей.

З цієї нагоди хочу привітати всіх, хто брав участь у цьому виборчому процесі, і тих, хто був обраний місцевими радниками, відзначити організацію комуни Бряза, яка вперше в своїй історії має радника в місцевій адміністрації, організацію міста Серет і комуни Молдови Суліца, які матимуть представників у місцевих радах, організацію Ульми, яка буде матиме 3-х радників в місцевій раді.

– Чи могло бути більше нових обранців? Чи були у вас ресурси для цього?

– Ніколи не кажи ніколи, завжди є місце для кращого.

– Як переконати виборців, які традиційно голосують за представників великих партій, віддати свій голос на парламентських виборах за представника Союзу Українців Румунії?

– Орієнтація багатьох виборців до політичних партій чітко визначена, навіть якщо вони є етнічними українцями, або незалежно від того – висуває кандидатів СУР чи ні. Але немало виборців голосує за діяльність та проєкти, які проводить СУР. Я вважаю, що слід підвищити присутність представників СУР у громадах, що приведе до гарного результату і на парламентських виборах.

– Як, на вашу думку, місцеві та європейські вибори вплинуть на президентські та парламентські вибори? Які у вас рекомендації для голів організацій та для українців, які проживають у Сучавському повіті?

– Українські громади Сучавського повіту повинні бачити в мені колегу, відкритого до діалогу, людину, до якої можна звернутися з будь-якою проблемою, людину, яка цінує все і кожного, хто працює для української меншини. Якщо ми зрозуміємо, що взаємна повага є головною у будь-якій ситуації, результати будуть. Мені подобається думати, що навіть у невдачі можемо знайти крихітний позитив, щоб цінувати когось. Це бачення співпраці на повітовому рівні є також на рівні центрального керівництва СУР.

Усе це привело до хороших результатів у переписі населення 2021 року, коли кількість етнічних українців у Сучавському повіті зросла від 5916 до 7916 осіб, а також у місцевих виборах у 2024 році з вищезгаданими успіхами.

Я вірю, що місцеві обранці СУР матимуть важливе слово на парламентських виборах, і я кажу своїм друзям із цих громад, щоб вони так само довіряли представникам СУР на всіх рівнях.

– Переконаний, що під час вашої роботи, яку проводили ви особисто та члени комітету філії, ви обговорили та висвітлили першочергові питання, які необхідно вирішити для громад, яких представлятимуть новообрані. Що було б найважливішим, на вашу думку?

– Проблеми в більшості українських громад спільні: комунальні послуги, інфраструктура, робочі місця. Переконали, що місцеві обранці СУР за найкоротший термін їх виявлять і оприлюднять. Наступний крок – проаналізувати їх і знайти вирішення на рівні повіту або проконсультуватися з ними та вимагати підтримки депутата Миколи-Мирослава Петрецького, там де є проблеми, які потребують звернення до парламенту.

– Як Ви оцінюєте залучення молоді до підготовки та проведення цьогорічних виборів? Як ви їх залучали? Чи зустрічалися ви із молодими людьми поза межами соціальних мереж? Ви прислухалися до них, щоб зрозуміти, чого вони хочуть? Що їх хвилює найбільше?

– Я вважаю, що молодь відіграла важливу роль у досягненні результатів на місцевих виборах. Вона бере участь у діяльності місцевих організацій, організованих Союзом української молоді в Румунії.

– Які пріоритети філії, якою Ви керуєте, на наступний період?

– Перш за все, зустріч із тими, хто балотувався та брав участь у виборчій кампанії, щоб подякувати їм за їхню працю. Освіта, релігія (незалежно від релігійного культу) і громада є важливими стовпами, які становитимуть наші пріоритети на наступний період.

Віктор ГРИГОРЧУК
Перший заступник голови Яської філії СУР

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

День Української Державності – запроваджено Указом Президента України № 423/2021 від 24 серпня 2021 року, відзначається починаючи з 2022 року. У преамбулі цього документу зазначається, «З метою утвердження спадкоємності понад тисячолітньої історії українського державотворення, спираючись на історію української державності, яка сягає своїм корінням часів заснування міста Києва та розквіту держави за часів князя Київського Володимира Великого – державотворця, який прийняттям у 988 році Християнства засвідчив цивілізаційний вибір Київської Русі, спадкоємцями якої є, зокрема, Галицько-Волинське князівство, Українська козацька держава, Українська Народна Республіка, Західноукраїнська Народна Республіка, Українська Держава, Карпатська Україна та сучасна Україна, вшановуючи пам'ять та засвідчуючи повагу до діяльності Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Володимира Антоновича, Михайла Драгоманова, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Грушевського, інших видатних представників національної еліти, а також борців за державність та незалежність України, дбаючи про благо Вітчизни та боронячи суверенітет, територіальну цілісність і незалежність України, а також зважаючи на необхідність утвердження історичної справедливості, постановляю: Відзначати День Української Державності щорічно 28 липня – у День Хрещення Київської Русі-України, коли вшановується пам'ять про видатного державотворця, святого рівноапостольного князя Київського Володимира Великого».

У Росії, указ Президента України Зеленського викликав роздратування. Хоча до повномасштабного етапу війни було ще далеко, однак реакція росіян була очікувано агресивною. Вони одразу побачили, що Україна цим робить замах на «святе», тобто на спадщину Київської Русі. На спадщину, яку вони вважали своїм надбанням.

Дату святкування Дня Державності вибрали знакову. Щорічно 28 липня українці відзначали День хрещення Київської Русі. Саме в цей день Володимир прийняв християнство як державну релігію, що передалося й Україні. Ця подія є першою згадкою про окрему українську державу, яку описує «Повість минулих літ».

З переходом на новоюліанський календар свято було перенесено. День Державності України прив'язаний до Дня хрещення Київської Русі, який своєю чергою відзначається разом зі святом Рівноапостольного князя Володимира Великого визначатиметься 15 липня. «У нашому календарі є два свята, які мають зв'язок із церковним календарем. Це є День державності і День захисників та захисниць, який історично пов'язаний із святом Покрови. Відповідно, День пам'яті святого Володимира відзначатимуть 15 липня, а Покрову – 1 жовтня. Тож пов'язані з ними державні свята переведуть на новий стиль відповідно», – відзначає історик Володимир Тилищак. Христинням Київської Русі, Русь була долучена до європейської цивілізації і таким чином християнство передалось у спадок разом із культурою та традиціями Русі.

Історики та дослідники галузі наголошують на важливості цього свята для України та українського народу, особливо коли Україна перебуває у стані війни з Російською Федерацією за захист незалежності та територіальної цілісності, боротьбі з різного роду дезінформацією.

«Історія українського народу справді була історією без державності. Але це була історія боротьби, бо впродовж багатьох століть українці боролися за утвердження своєї державності і борються досі», – підкреслює історик Володимир Тилішак.

Президент Зеленський під час святкового параду на День незалежності у 2021 році, зазначив: «Точною відліку нашої державності ми вважаємо рік заснування Києва – столиці Київської Русі-України, яку недаремно називають місцем, де все починається. Завдяки десятилітнім старанням російських пропагандистів їхня історія у свідомості європейців отримала прямий зв'язок між середньовічною Руссю і Московським царством. Цей усталений стереотип доводиться руйнувати Україні досі.

Та війна, яку розпочала Росія в 2014 році, а у 2022 році перейшла до широкомасштабного вторгнення, дозволяє світові по-новому оцінювати історичні стосунки України та Росії. Але світу досі потрібно пояснювати, що Росія намагалася весь час привласнити українську історію», додає Тилішак.

Точною відліку української державності можна вважати другу половину IX століття, сказав історик Олександр Чорний. А у 1187 році вперше в літописі з'являється й назва – Україна. «Є абсолютно всі підстави говорити, що Русь – це Україна. Не Росія. На жаль, державотворчий процес в середині XIII століття дещо переривався. Але еліта, яка сформувалася за тих часів, відігравала знакові процеси на території українських земель до початку XX століття. Коли держава стала у тому розумінні, у якому є зараз". Він же додав : «Це був цивілізаційний вибір, щоб вписатися в європейський простір. Піддані князя, в переважній більшості, були язичниками. В той час, як інші країни були охрещені або мали віру в одного бога».

Настоятель Свято-Покровського храму Православної церкви України Сергій Чудинів відмітив: «Було вирішено, що ми відмовляємось від язичницького життя, тому що цивілізований світ

так не робив, Тому рішення хрещення Русі – це концептуальне рішення. Ми маємо стати країною європейської християнської культури, успішними, з внутрішнім стрижнем, видавати в собі меншовартісність та мати чіткі вектори руху в економіці, політиці та культурі».

Перед суспільством, владою, науковцями стоїть завдання популяризувати правдиву українську історію, враховувати помилки минулого і будувати майбутнє.

«Не існувало достатнього зацікавлення з боку інших країн, і активності з боку України. Остання абсолютно недостатньо працювала над популя-

ризацією української історії в світі. Тому ця проблема залишається, і про неї потрібно говорити. Тут потрібні різні підходи та інструменти.

День Державності – один з тих інформаційних приводів, який нагадує, що Україна відзначає і вшановує свій зв'язок з Руссю», – підсумував історик Тилищак.

Цей день свідчить про відновлення історичної правди та справедливості, підкреслює роль і місце українського народу та державності у глобальних цивілізаційних процесах.

На підтвердження важливості свята Державності для українського народу слова Президента України: «Кожен день ми б'ємося, щоб кожен на планеті нарешті зрозумів: ми не колонія, не анклав, не протекторат. Не губернія, еляят чи коронний край, не частина чужих імперій, не «землі у складі», не союзна республіка. Не автономія, не провінція, а вільна, самостійна, суверенна, неподільна й незалежна держава...

Усі етапи державності України, її захисту та боротьби за неї можна описати одним реченням: Ми були, є й будемо».

Віктор ГРИГОРЧУК
Перший заступник голови Яської
філії

Х-ий випуск «Фестивалю українського рибальського борщу»

У суботу, 13 липня, в місті Суліна відбувся 10-й Фестиваль українського рибного борщу, особливе кулінарне свято та можливість об'єднати членів української спільноти з усієї Румунії. Цьогорічний захід, спрямований на просування репрезентативних кулінарних традицій, гастрономічної культури українців дельти Дунаю, а також традиційної культури та багатства українського фольклору, мав великий успіх як серед місцевих жителів, так і серед туристів.

Під палючим сонцем, серед вербових гілок на березі Дунаю, свої кулінарні вміння продемонстрували щонайменше тринадцять команд, які представили місцеві організації СУР у Чукурові, Теліці, Кілія Векє, Крішан, Сфинту Георге, Летя, Караорман, Тульча, Мурігьол, Пардіна, Суліна та Финтена Маре. Зіркою заходу став український рибний борщ, приготований у чавуні на дровах з інгредієнтів, наданих організаторами.

На фестивалі були присутні багато членів Національної ради Союзу українців Румунії на чолі з Головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким, який зазначив, що Фестиваль українського рибного борщу є одним з найважливіших заходів, організованих СУР, відповідно Тульчанською філією, святом, яке об'єднує українців з усієї Румунії. Голова СУР подякував організаторам, голові Тульчанської філії пані Лучіці Герман, яка була душею цього заходу, а також усім членам місцевих організацій Тульчанського повіту за їхню участь, а особливо за збереження та популяризацію українських традицій у цьому чудовому регіоні.

«Я неодноразово говорив, що українці Тульчанського повіту є справжніми хранителями культури, мови та традицій української спільноти», – сказав Микола-Мирослав Петрецький, подякувавши їм за єдність, яку вони демонструють у ці неспокійні часи. Голова СУР підкреслив, що завдяки таким заходам членам Союзу вдається представити широкому загалу «багатство і красу культури української спільноти в Румунії і те як важливо передавати її молодим поколінням». Він висловив радість, що серед присутніх було багато представників молодого покоління, які неодмінно переймуть ці цінності і передаватимуть їх далі.

Вишукані роками багатьма поколіннями працюючих українських жінок рецепти, секретні інгредієнти, чудові старовинні українські пісні перепліталися з історіями, що розповідалися біля чавунів. Окрім великого розмаїття смаків та ароматів, адже на

фестивалі було дуже багато різних рибних страв, таких як фарширована щука, фрикадельки, салат з ікром чи копчена риба, і солодоші, домашнє печиво, пироги з сиром і родзинками тощо, фестиваль став приводом для спілкування, взаємодії та можливості для всіх присутніх насолодитися ще одним визначальним елементом української ідентичності – українською піснею.

На Фестивалі українського рибальського борщу представники старшого покоління, що несуть в собі спогади про минуле, разом з молодими людьми, які тільки починають свій шлях, з однаковою радістю співали старовинні українські пісні. Перед численною аудиторією виступили вокальні колективи: «Перша зоря» з Суліни, «Ясна зоря» з Мурігьолу, «Рибалка» з Крішана, «Біла рожа» (діти) з Леті, «Веселка» з Караормана, «Зірочка» з Чукурови, «Задунайська січ» з Тульчі, «Чорне море» зі Сфинту-Георге, «Дунай» з Пардіни, «Біла Маківка» з Кілія Векє, «Лілія» з Финтана Маре, а також група-засновників «Задунайська Січ» з Тульчі.

Й останнє, але не менш важливе – це було свято народного одягу, оскільки всі ансамблі, хори та вокальні групи були одягнені в нові традиційні костюми, придбані за підтримки СУР. Це був ще один винятковий захід, який мав справжній успіх і користувався великою популярністю серед присутніх.

ДНІ І НОЧІ МІСТА СЕРЕТ – літній фестиваль музики, танців, дозвілля

Серет, 12-14 липня 2024

Добре почате діло неодмінно переходить у звичай, а вплин часу спрямовується до традиційності. Так можна оцінити вищезазначений літній фестиваль стольного міста середньовіччя Молдавії, розташованого на березі річки Серет, незабаром після її входу у південну частину Буковини. Прадавні торговельні шляхи цієї околиці, зона історичного злиття багатьох народностей, благородні природні ресурси сприяли створенню окремого антропологічного типу, так званого Гомо Буковінензіс, тобто людини яка оцінює та оцінюється ставленням до ближнього, працелюбністю, взаємоповагою щодо культури, віросповідання та мови кожного зокрема.

На перший погляд, здавалося б, що оці фестивалі місцевостей відбуваються по напрямку певної рутини – пісні, танці, розважальні дійства для дітей та молоді, кулінарні приваби, тощо. Якщо пригадаємо, що фестиваль «Дні міста Серету» заснований з 2008-го року, переіменований на «Дні і ночі міста Серету» з 2022-го, з дворічною перервою під час пандемії Ковіду, ступив на чотирнадцятий випуск, то міг сковзнути на рутинну самодостатність. Але організаторами та співорганізаторами цього важливого заходу міста є особистості високого духовного рівня, обізнані цінителі культурної спадщини Буковини, і не тільки, прагматичні візйонери нинішнього культурного спрямування, обдаровані митці різного роду мистецтва: **Йонуц Матейчук – деректор Культурного центру «Міхай Теліман», Адріян Попою – мер міста по четвертому мандату, Зірка Янош – викладач, диригент, наставник, подружжя Меделіна та Богдан Поповичі.** Останні визначились плеканням здібностей ритмічного тілесного руху дітей та юнаків із складу їхнього колективу під назвою «Boghi Dance». Виступи по категоріях покоління, починаючи від рівня дитячого садка до ліцейського, просто полонили публіку не тільки майстерністю виконання але й станом радості, що дарують глядачам виємкової душевної насолоди.

Переконаливі аргументи для високого рівня якості артистичних презентацій, і не тільки, знаходимо і з оглядання програмної афіши, по якій два дні підряд виступали наші українські самодіяльні колективи: **Козачок**, під наставництвом відомого викладача та культурного діяча **Петра Шоймана** (с. Балківці), **Коломийка**, під наставництвом викладача музики та невтомного культурного діяча **Зірки Янош** (м. Серет) та **Червона калина**, під наставництвом активного заступника мера та культурного діяча **Юліана Кідеши** (с. Негостина). Але місцевий читач зауважить: *У Сереті проживали і проживають більше етноменшин!..*

Це істинно так, але, на жаль, із отих багатьох меншин проживаючих у колишньому Сереті, залишилось дуже мало у нашому стольному ойконіму. Наприклад, євреїв немає жодного, німців кілька, поляків мало, а сили виявити себе в культурних заходах, мабуть, не вистає. Але!... Як оригінально зуміла поповнити цю прикру духовну реалію Зірка Янош: Вона збагатила репертуар танців та пісень свого Ансамблю і польськими, єврейськими, німецькими шедеврами пісні і танцю, придбала навіть і відповідні народні строї, те що надало виступам колективу *Коломийка* додаткового успіху.

Також потрібно виокремити концерт класичної музики, що відбувся у залі урочистостей Музею історії у Сереті, де щедре приміщення стало тісне для великого числа шанувальників цього виду музики. Талановиті виконавці **Даріу Чіффор** на скрипці та **Андрій Дунка** на піаніно подарували слухачам емоції мелодій найвидатніших композиторів світової класичної музики, чаруючи їхньою віртуозністю та чутливістю.

Велогонка навколо водосховища створеного дамбою на річці Серету, біля села Рогожешти, стала нагодою пізнати й милуватись Парком дозвілля по берегу річки, за європейським та місцевим фінансуванням.

І нарешті, туристична подорож пішохідним способом, до історичних пам'яток давньої столиці Молдавії. Цей захід вперше стає складником програми цього фестивалю і надіюсь, що стане невід'ємним. Він буде оправдовувати атрибут «стольне», якого додаємо з неприхованою гордістю до назви міста і буде постійною спонукою до збагачення культурних цінностей закладених шляхетними предками.

На нашу думку програма була мудро обдумана, вдало виконана, задовoliла всі очікування чи смаки і може послужити позитивно всім тим, хто прагне духовного вияву свого роду, по призначенню, по фаху чи по свідомості..

*

Надвечір, повертаючись додому, до рідної Негостини, я піднявся на високий горб, названий «Коло каплиці», і наповнив зір чудовим світлом міста, що випромінювало якимось таємно давні церковні могутні споруди – католицька, греко-католицька та православна – які ледве помітно кивали голови-бані схвалюючи таке велике спільне свято. А десь там в долині було видно, було чути тихотекучий Серет, як розмножує до безконечності ще яскраві промені благодатного сонця і таємно захоує у своїх хвилях ще одну сторінку з життя-буття свого брата-міста...

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Християнська духовність у Сучаві

Для православних і греко-католиків у Сучаві була нагода великої радості та духовного піднесення завдяки участі в храмових празниках українських церков міста.

У понеділок, 24 червня, священники та віряни Українського Буковинського Греко-Католицького Деканату вдягнулися у святковий одяг та відсвяткували у Сучаві храмовий празник «Різдво Святого Івана Хрестителя».

Свято співпало зі святкуванням Пресвятої Трійці та Різдва Івана Хрестителя Східною Церквою, що перетворило цей день на привід великої радості та вдячності. Святу Божественну Літургію очолює о. Іван Волощук, старший декан греко-католицьких священників Буковини, у співслужінні з дияконом Граціаном Гуяшем з греко-католицької катедри м. Орадя та дияконом Робертом Кірілоає з церкви м. Сучава, разом з групою священників: о. Ілля Венечук, священник греко-католицької парафії в Кимпулунг Молдовенеск, о. Васіле Стойка, священник греко-католицької парафії в Садеу (Бродина), о. Алоїз Фарцаді, римо-католицький декан Буковини, о. Іонуц Пал, священник римо-католицької парафії в с. Моара, о. Іван Борша, син села Майдану, який працює у Відні.

Повчальне слово промовив отець Едуард Соаре з Радівців, який приніс світло і мудрість присутнім віруючим. Наприкінці Святої Літургії о. Маріус Кірілоає, який є парохом цього храму, подякував Доброму і Милосердному Богу за великий дар вперше відзначити свято в новозбудованій церкві в Сучаві,

а також за всі ласки і благословення, які вилилися на всіх присутніх: «Дякуємо всім священникам, вірянам і гостям різних конфесій та етнічних груп Буковини за участь у святі. Ми особливо цінуємо підтримку Сучавської філії Союзу українців Румунії за організацію цього прекрасного святкування». Наприкінці Святої Літургії всі отримали елеопомазання та взяли участь у братній агапі, зміцнюючи зв'язки спільноти та віри.

Свято святих апостолів Петра і Павла принесло багато радості та благословення православним віруючим Сучави, які зібралися в українській церкві міста, яку очолює о. Михайло Мадяр. У двомовній літургії, румунською та українською мовами, йому співслужив хор священників із сусідніх українських парафій: о. Данієл Петрашук з Негости-ни, о. Кирстян Петро Іван з Гропен, о. Овідіу Бузіле з Данили, о. співслужи-

тель Дмитро Нагарняк з Данили, о. Михайло Марусяк пз Малої Марицеї, о. Григорій Уреке з с. Вилчеле.

Разом з парафіянами сучавської парафії, вірними з сусідніх парафій, були також біженці з України, які проживають в місті Сучава. Повчальне слово виголосив о. Іван Петро Кирстян.

Настоятель парафії, о. Михайло Мадяр, подякував присутньому на літургії меру Сучави Іоану Лунгу за постійну підтримку, яку він надає цій церкві. Мер Сучави привітав гостей та всіх членів української громади. Голова Сучавської філії Ілля Саучук наголосив на постійній участі СУР у заходах, що проводяться церквою. На завершення всі учасники отримали пакунки з їжею та були запрошені на спільну трапезу.

О. Михайло Мадяр разом з головою місцевої організації СУР м. Сучави Лучією Міжок та головою Повітової філії СУР Іллю Саучуком ініціювали у 2021 році релігійний проєкт «Українська православна духовність в Сучаві», який має на меті популяризацію культурних та духовних цінностей української етнічної громади в Сучаві.

Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

З діяльності депутата МИКОЛИ-МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

(Продовження із 5 стор.)

продовжені, і необхідний міжсекторальний підхід, включаючи реформи в декількох сферах охорони здоров'я, щоб вирішити проблему нестачі медичного персоналу і знайти індивідуальні рішення для заохочення утримання медичного персоналу в системі.

Для Міністерства охорони здоров'я вкрай важливо визначити пріоритетність нормативних актів, спрямованих на зменшення дефіциту персоналу, а також на утримання лікарів у системі, особливо в сільській місцевості або прикордонних районах, таких як ті, де проживає багато представників української спільноти.

Враховуючи усі ці аспекти Микола-Мирослав Петрецький попросив міністра Александра Рафілу представити основні напрямки дій, які Міністерство охорони здоров'я здійснює для вирішення проблеми дефіциту медичних кадрів у румунській системі охорони здоров'я.

УЧАСТЬ В ОФІЦІЙНИХ ЗАХОДАХ

Голова Сур, депутат Микола-Мирослав Петрецький взяв участь у середу, 3 липня, у прийнятті, організованому Посольством США в Бухаресті з нагоди Дня Незалежності, на запрошення Посла США в Румунії, Кетлін Кавалек.

«Як відвертий прихильник румунсько-американського Стратегічного партнерства, це запрошення є черговим приводом для гордості для мене, як голови Союзу українців Румунії, і для всієї нашої спільноти. Це визнання нашого внеску та участі у розвитку міжнародних та культурних відносин», – написав Микола-Мирослав Петрецький у своєму дописі на Facebook.

«Я з гордістю представив, разом з чільними посадовцями Румунії, наші спільні цінності та інтереси на цьому важливому заході, адже Стратегічне партнерство між Румунією та США базується на спільних демократичних цінностях, міцних економічних відносинах, глибоких міжлюдських зв'язках та співпраці у сфері безпеки й оборони», – наголосив голова Сур.

Представник українців у Палаті депутатів також підкреслив, що учасники прийняття з нагоди Дня незалежності США говорили про рішучу підтримку демократичних цінностей та прав людини, а також про солідарність з Україною в контексті війни, розв'язаної проти неї російською федерацією.

На початку літа щороку учні, які закінчують 8-ий та 12-ий класи, складають іспити, до яких підготовляються довгий час. Всі ті, хто вже склав

ці іспити, пригадуємо, які великі емоції переживають учні у цей період. Від здобутих оцінок залежить майбутня кар'єра учня. І оскільки цього року і моя дочка складала іспити після закінчення 8 класів, я мав нагоду відчувати те, що означає переживати емоції іспиту за власну дитину, а по-друге, надихнуло мене написати про іспити життя, які не відбуваються у школі.

У власному житті кожна людина має перейти різні іспити, які не мають зв'язку зі школою, а вони є випробуваннями, на які ставить нас Бог під час земського життя. Наприклад: момент вінчання – є дуже важний день життя тоді, коли молода особа слідує свою долю, створює нову молоду сім'ю. Як буде далі? Яке буде порозуміння між парю? Або чи будуть мати діточок? Все це вони навчаються приймати чи ні разом після вінчання. Інший іспит у житті може бути хвороба або якесь неприємне терпіння. Кожний з нас має різні такі випробування, перед якими маємо встояти і триматися. Але є один іспит, який не обминає нікого, а саме розлука душі із тілом. Смерть є найважчий іспит, який всіх нас чекає і до нього приготування ніколи не зупиняється. Кожен день, який живемо, є час, який нас приближає до цього моменту.

Приклад учнів, які складають іспит, щоб перевірити свою підготовку, навчає нас, що та дитина, яка приготувала себе до іспиту, потребує нашої допомоги. Батьки намагаються заплатити додаткові уроки, якщо це потрібно, стараються так само підтримати і матеріально, щоб дитині нічого не бракувало. Але у той момент, коли учень складає іспит у школі, там уже він сам. Хоча батьки підтримують у думці та в молитві дитину, там, перед роботою, учень сам зі своїми знаннями та Божою допомо-

гою (яку не завжди всі признають).

Так само є і в житті. Маємо багато близьких, друзів, родичів, але тоді, коли маємо якесь випробування,

воно є так як на іспиті школярів: перед ним людина сама з своєю вірою та надією в Бога. Під час останнього іспиту життя – смерті, ніхто нічим не може допомогти людині.

Там не може допомогти ні людина, ні ангели, тільки віра Божя та добрі вчинки йдуть з нею у той тяжкий час розлуки.

Не треба нам забувати, що всі дні, якими Бог нас благословляє, є підготовкою до найбільш важливого іспиту життя – смерті.

Отець Іван ЮРЧА
Фото автора

Хто очолить інституції ЄС

Зустрівшись неформально вперше після виборів до Європейського парламенту 6-9 червня, глави європейських держав та урядів обговорили в Брюсселі розподіл «топ-позицій» – найвищих посад в ЄС. Зокрема, дискусії були зосереджені на пропозиціях Європейської Ради щодо трьох з чотирьох головних посад в ЄС: голови Єврокомісії, голови Ради ЄС та глави європейської дипломатії. Кандидатури на ці посади висуваються Радою і мають бути затверджені Європейським парламентом.

Переговори також повинні враховувати конфігурацію парламентської більшості, що склалася в результаті виборів, а також необхідність балансу між західними і східними країнами. Нинішня голова виконавчої влади ЄС Урсула фон дер Ляєн має найбільші шанси на перемогу в перегонах. В європейському політичному контексті після обрання нового законодавчого органу домінує Європейська народна партія (ЄНП), до якої входять партії 13 з 27 лідерів, а також Християнсько-демократичний союз, членкинею якого є Урсула фон дер Ляєн. Для того, щоб продовжити очолювати європейську виконавчу владу, Урсула фон дер Ляєн повинна також отримати кваліфіковану більшість щонайменше 15 країн, які представляють 65% населення ЄС, а потім абсолютну більшість в 361 депутата в новому Європейському парламенті.

Окрім головування в Комісії, держави-члени повинні вирішити, хто стане наступним президентом Європейської Ради, а також головою європейської дипломатії. Соціал-демократи, друга за чисельністю політична група в Європарламенті, закликають колишнього прем'єр-міністра Португалії Антоніу Косту стати наступником бельгійця Шарля Мішеля. 62-річний португальський соціаліст був змушений піти у відставку в листопаді минулого року з посади голови лісабонського уряду після того, як в його країні проти нього розпочалося розслідування щодо зловживання впливом, але багато дипломатів кажуть, що це не є нездоланною перешкодою, оскільки підозри проти нього, здається, зникають. Прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес або колишній прем'єр-міністр Італії Енріко Летта є іншими кандидатами на посаду голови Європейської Ради.

Третя група – Renew – яка також має більшість у Європарламенті і, ймовірно, відчуває себе вправі очолити європейську дипломатію, звідси з'явилися можливі кандидат прем'єр-міністр Естонії Кайї Каллас або прем'єр-міністр Бельгії Александр де Кроо, які є членами групи Renew. Водночас Роберта Метцола, голова Європейського парламенту з січня 2022 року, здається, забезпечила собі четверту за важливістю посаду в ЄС.

Одним з елементів, що ускладнюють переговори, є розподіл функцій між Західною та Східною Європою. Здається, що Захід має кандидатів на всіх посадах, в той час як Схід має лише Каю Каллас, прем'єр-міністра Естонії. Лідери мають прийняти офіційне рішення на саміті, коли вони також обговорюватимуть політичні цілі на наступні п'ять років у таких важливих сферах, як оборона та економіка.

ПОСИЛЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА ТЯЖКІ ЗЛОЧИНИ

У Румунії вироки за рабство і торгівлю людьми будуть більш суворими і більше не будуть умовними, відповідно до закону, підписаного президентом Клаусом Йоганнісом. Закон, прийнятий 28 травня Палатою депутатів як органом, що приймає кінцеве рішення, спрямований на боротьбу з торгівлею людьми та торгівлею дітьми.

Нові правила скасовують можливість умовного засудження за злочини, пов'язані з рабством і торгівлею людьми, а покарання за ці злочини може становити до 15 років позбавлення волі та скасування певних прав. Більше того, якщо злочини щодо неповнолітніх вчиняються державним службовцем, членом сім'ї або опікуном, покарання може становити до 20 років позбавлення волі.

Закон також передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від трьох до десяти років за розроблення, зберігання, показу та розповсюдження дитячої порнографії, а також надання доступу до неї у будь-який спосіб. Крім того, перегляд таких зображень каратиметься позбавленням волі на строк до п'яти років, а доступ до дитячої порнографії через комп'ютерні системи або інші засоби електронного зв'язку – на строк від одного до трьох років позбавлення волі.

Згідно з документом, також караються наміри на злочини рабства та торгівлі людьми, а згода жертв не є причиною. Цей закон – не єдиний захід, вжитий Румунією для боротьби з цим лихом. Нещодавно в Бухаресті було запущено Національну стратегію боротьби з торгівлею людьми на 2024-2028 роки, яка спрямована на зменшення цього явища, виявлення жертв, надання їм допомоги та покарання торговців людьми.

Влада стверджує, що порівняно з початком 2000-х років країна досягла значного прогресу в боротьбі з цим явищем як у створенні законодавчої бази, так і в необхідній інституційній організації, але визнає, що ще багато треба зробити. В останньому щорічному звіті Державного департаменту США про торгівлю людьми від минулого літа зазначено, що Румунія не відповідає мінімальним стандартам у боротьбі з торгівлею людьми. Документ також показав, що судова система, слідчі та органи захисту дітей у Румунії були скоріше «на боці» торговців людьми і, водночас, надзвичайно жорстко ставилися до жертв.

Інший звіт, опублікований цього року International Justice Mission, міжнародною неурядовою організацією, яка бореться з уразливістю жертв торгівлі людьми, вказує на те, що законодавчі зміни в цій сфері «не були проведені скоординовано звітуванням про проблему торгівлі людьми, а скоріше пунктуально та некорельовано». За даними Національного агентства протидії торгівлі людьми (ANTIP), з моменту заснування агентства у 2005 році, тобто за 19 років, у Румунії було зареєстровано 19.000 жертв торгівлі людьми та було винесено приблизно 4 000 вироків.

ГРОШІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Міністерка закордонних справ Лумініца Одобеску представила Румунію на зустрічі своїх колег країн-членів Європейського Союзу, де головним питанням порядку денного була агресія Росії проти України. Міністерка Одобеску наголосила на важливості прискорення надання військової підтримки сусідній Україні, нагадавши у цьому контексті про нещодавнє рішення Верховної ради національної оборони країни про передачу Румунією Україні зенітно-ракетного комплексу «Петріот» класу «земля-повітря».

Водночас, пані Лумініца Одобеску наголосила на важливості безпекових зобов'язань між Україною та ЄС та підкреслила важливість участі ЄС у допомозі Україні у відновленні цивільної інфраструктури, яка була серйозно пошкоджена внаслідок російських атак. Міністерка закордонних справ Румунії також привітала ухвалення 14-го пакету економічних та індивідуальних обмежувальних заходів проти Росії у відповідь на російську агресію проти України. Нові санкції стосуються зокрема 116 фізичних та юридичних осіб, російського скрапленого газу, заборони судам, що його перевозять, заходити в європейські порти, а також експорту певних компонентів, необхідних для російської енергетичної промисловості.

Як повідомляє кореспондент Радіо Румунія, при європейських установах, глава європейської дипломатії Жозеп Боррель заявив, що знайшов рішення, для того щоб перші кошти надійшли вже в цьому місяці. З юридичної точки зору, – сказав чиновник ЄС, – якщо держава-член не брала участі в минулому в прийнятті рішення про використання прибутку, вона не може брати участь у прийнятті рішення про те, як розподілити ці гроші. Це питання буде обговорюватися на саміті європейських лідерів цього тижня.

Між часом, Україна та її невелика румуномовна сусідня Республіка Молдова вівторка ведуть офіційні переговори про вступ до Європейського Союзу – тривалий процес, під час якого обидві країни повинні привести своє національне законодавство у відповідність до законодавства ЄС. З моменту набуття статусу кандидатів Київ та Кишинів здійснили загальні зміни в ключових сферах, демонструючи свою готовність наблизитися до законодавства ЄС.

Але тепер Україні та Республіці Молдова доведеться провести детальні зміни майже у всіх секторах, щоб через кілька років приєднатися до Європейського Союзу. Румунія в особі міністерки закордонних справ Лумініци Одобеску підтвердила свою підтримку європейського курсу обох кандидатів.

Христина ШТИРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

«А ЩО СТАЛОСЯ З УКРАЇНЦЯМИ? ВОНИ ВИМЕРЛИ?»

Задумавшись над тривожним спадом чисельності українського населення за переписами останніх трьох десятиріч, мені пригадався такий «трафунок» сімдесятих років минулого сторіччя.

Тоді головним редактором газети «Новий вік» (двотижневик для українського населення Румунії) був Йон Колесник, українець тільки за прізвиськом, призначений керувати часописом по партійній лінії.

Він круто змінив профіль газети, в якій тепер друкувалися переважно переклади статей, написаних газетярями від «Романія лібере», до якої адміністративно належав «Новий вік», статті, які, звісно, не мали нічого спільного з життям української громади. Отож не дивно, що і тираж газети знизився наполовину – передплатників ставало чимраз менше й менше.

Колесника, мабуть, розкритикували десь «угорі», бо він вирішив перевірити на терені, чому-то враз українці «вперлися» і не бажають читати газету в її «новому профілі». Отож головний редактор зібрався поїхати у Сучавщину, а оскільки я місцевий, взяв мене з собою. Побували ми у Сереті, де мали зустріч з викла-

дачами ліцею, побували у Мілішівцях. Потім поїхали до Іпотешт, села під боком міста Сучави. Примарем в Іпотештах у той час був товариш Флоря, людина, до речі, дуже порядна і прихильна до українців.

Принагідно згадаю, що в іпотештській школі викладав відомий педагог і письменник Юрій Лукан, учнем якого був Іван Негрюк, який пізніше став талановитим поетом, але, на жаль, передчасно пішов з життя.

Отже, ми в кабінеті примаря. Та замість того, щоб перейти до суті справи, з якою ми прийшли, Колесник сідає на свого «улюбленого коника» і починає читати примареві Флорі цілу політичну «лекцію»: мовляв, у марксистсько-ленінському дусі розв'язавши національне питання, наша партія і держава дає можливість і українському населенню читати про успіхи соціалістичного будівництва і рідною мовою та, бач, місцеві органи занедбують цю справу, не стараються, щоби у селах з українським населенням було достатньо передплат на газету «Новий вік», таке становище і в Іпотештах. Тож товариш Флоря повинен над цим замислитися і виправити становище.

Примар увічливо вислухав тираду бухарестського гостя, а потім каже:

– Згідний з вами, товаришу Колесник, та що поробиш, коли за останнім переписом а Іпотештах ніхто українцем не записався? Це офіційна статистика, і я нічим не можу вам допомогти!

І тут Колестик не витримав, вибухнув: – А де поділися українці – вони вимерли?

Згодом від Юрія Лукана я дізнався, що в Іпотештах на переписі два-три десятки мешканців таки записалися українцями, але комісія, аби не мати зайвого клопоту з протоколом, знехтували цією реальністю.

х х х

Зрештою, скільки українців живе у Румунії?

Існують різні припущення, але ми повинні рахуватися з офіційною статистикою – результатами переписів населення. На жаль, з кожним переписом українців стає все менше.

За першим пореволюційним переписом українців було 65 тисяч, а за останнім трішки більше 43 тисяч.

Навіть беручи до уваги низьку народжуваність, трудову міграцію за кордон – феномен дуже тривожний.

М. МИХАЙЛЮК

РІЗДВО СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ

У понеділок, 24 червня священники та віряни Українського Буковинського Греко-Католицького Деканату вдягнулися у святковий одяг та відсвяткували у Сучаві храмовий празник «Різдво Святого Івана Хрестителя».

Свято співпало зі святкуванням Пресвятої Трійці та Різдва Івана Хрестителя Східною Церквою, що перетворило цей день на подію великої радості та вдячності. Божественну Літургію очолив о. Іван Волощук, старший декан греко-католицьких священників Буковини, у співслужінні з дияконом Граціаном Гуяшем з греко-католицької катедри м. Орадя та дияконом Робертом Кірілоає з церкви м. Сучава, разом з групою відданих священників:

• О. Ілля Венечук, священник греко-католицької парафії в Кимпулунг Молдовенеск

• О. Васіле Стойка, священник греко-католицької парафії в Садеу, Бродина

• О. Алоїз Фарцаді, римо-католицький декан Буковини

• О. Пал Іонуц, священник римо-католицької парафії в Моара,

• Отець. о. Борша Іван, уродженець Майдану, який працює у Відні.

Повчальне слово промовив отець Едуард Соаре з Радівців, який приніс світло і мудрість присутнім віруючим.

Наприкінці Святої літургії о. Маріус Кирилоає, який є парохом цього храму, подякував Доброму і Милосердному Богу за великий дар вперше відзначити свято в новозбудованому храмі в Сучаві, а також за всі ласки і благословення, які вилилися на всіх присутніх.

ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО У ВИШІВСЬКІЙ ДОЛИНІ

4 липня українська громада Вишівської Долини була одухотвореною великим Престольним святом Української Греко-Католицької Церкви «Пресвятої Євхаристії», важливою духовною подією, святом Господа Ісуса Христа, який пропонує себе нам, вірним, як утіху для наших душ.

Божественну Літургію очолив вікарій Василь Колопельник, з яким молився собор священників – о. Василь Юско, настоятель міста Сігету Мармацій, о. Павло Алмаші з П'ятра, о. Павло Бойчук з Полян, о. Лучіан Марущак з Сігету та о. Ілля Бабота, священник, який служить в США.

З нагоди цього великого свята, справжнього приводу для спілкування та солідарності в укра-

їнській греко-католицькій громаді, на запрошення вікарія Василя Колопельника, до громади приєдналися видатні представники Союзу українців Румунії: Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії СУР, Пасенчук Василь, перший заступник голови СУР, голова місцевої організації с. Кривий та член Ради СУР Іван Рекало, голова місцевої організації СУР та член Ради СУР, Марічук Пінтя, а також голова місцевої організації с. Поляни, Сергій Стуляник.

Під час церемонії Отець Вікарій Василь Колопельник висловив глибоку вдячність Союзу українців Румунії за плідну співпрацю на благо Церкви та української громади. Він підкреслив важливість зусиль, які СУР докладає для українців Румунії, щоб зберегти традиційні цінності та культурні.

Культурна діяльність СУРу

(Продовження із 4 стор.)

- «Підсніжник Лункавіци» (болгари), Лункавіца, пов. Тулча
- «Туна» (турки), Тулча
- «Канлар» (татари), Кобадін, пов. Констанца
- «Бебейанка» (болгари), Бабадаг, пов. Тулча
- «Фарліпен» (роми), Тулча
- «Алтона» (мегленорумуни), Черна, пов. Тулча
- «Аполонас» (греки), Суліна, пов. Тулча
- «Чайка» (липовани), Суліна
- «Дубруджанка» (липовани росіяни), Суліна

Цей захід є однією з найважливіших міжетнічних подій в країні, оскільки він одночасно є способом популяризації етнічного колориту нашої країни та принадою для туристів у захоплюючому регіоні Дельти Дунаю.

Вітаємо «Червону калину» та всіх причетних!

«УКРАЇНСЬКИЙ КАРАВАН»

Тіміська філія Союзу українців Румунії організувала «Український караван» у будинку культури с. Крічова, де були присутні посадовці, представники української громади та багато вчителів. Відзначився захід традиційною українською музикою та танцями у виконанні різних місцевих ансамблів та вокальних груп.

В останній день червня українці з усього Банатського регіону одягли свої святкові костюми

для нового випуску «Українського каравану» в Крічові. Культурно-мистецький захід відбувся в будинку культури села, де господарі привітали гостей традиційним короваєм та сіллю. Були присутні члени комітету філії та голови місцевих організацій

Прем'єрою цього випуску стала велика участь вчителів та директорів шкіл Тіміського повіту,

де українська мова є рідною. Вони привітали керівництво союзу за гарну організацію заходу та подякували за підтримку, яку отримують українські школярі впродовж навчального року.

Одягнені в народні костюми, від малого до великого, ансамблі, вокальні та танцювальні колективи виконували українські мелодії, характерні для місцевості, звідки походять їхні родини. Виступ розпочався з традиційних українських пісень у виконанні дівочого вокального ансамблю «Перлінка» з Бетхаузена, після чого виступили:

Ансамбль «Кедровина», з Петроаса Маре, гурт «Тріо Грін», з с. Малі Ремети, ансамбль «Веселі діточки» з Штюки, вокальний гурт «Цвітна Полянка» з Крічови, Ансамбль «Молода надія» з Лугожу, вокальний соліст Габріел Білан.

Гостями каравану були художній ансамбль «Голос українців» з повіту Караш-Северін і талановита молода українка Валерія Гушинець з України, яка приїхала разом з родиною з Сату Маре. Українці з Бетхаузена оселилися тут 30 років тому, і більшість з них мають коріння у північній частині країни, у селі Поляни Марамороського повіту. Хоча живуть так далеко від місць свого народження, вони не забувають свої традиції, свої костюми, рідну мову та звичаї предків і передають ці важливі цінності нашої молодому поколінню.

ГАРНА ЕКСКУРСІЯ

Вокальний гурт «Негостинські голоси» співає українські пісні особливо негостинські. Репертуар гуртка багатий, пісні більш негостинські, бо тут колись люди співали на різних подіях: на весіллях, хрестинах, вечорницях, на клаці. І так, щоб їх не забути, засновано вокальний гурт, де співають молоді дівчата, старші жінки і чоловіки. Вже минуло 14 років від заснування гуртка і одні члени вже відійшли, інші пристали до гурту. Цей гурт брав участь на різних подіях в цілому краю, куди нас запрошували, були навіть і в Україні. Співаємо про життя, про кохання, природу, навіть і жартівливі пісні.

Щороку в Кимпулунг Молдовенеск (повіт Сучава) в липні, відбувається дуже гарний фестиваль «Буковинські зустрічі» де сходяться буковинці із Польщі, Угорщини, України, Молдови і Румунії. Всі представляють найкращі пісні, танці, звичаї. У фестивалі беруть участь і формації, котрі заняли перше місце у конкурсі „Comori de suflet românesc“ Тут знаходиться і сектор меншин, а ми, українці із Негостини, посіли знову перше місце і заробили трохи грошей, і за які організували гарну екскурсію. Керівник нашого гуртка, викладачка української мови Антонета Крайнічук, найняла мікробус і ми заплатили транспорт тими грошми. У неділю раненько, 26 травня, поїхали до буковинських монастирів. За один день ми були на святій Літургії у монастирі Сучевиця, стояли до молитви «Отче Наш» і помолилися Богу. Потім поїхали далі і дійшли до стоянки «Долоня» (Palta), там де найвище на Буковині, милувалися природою, красою буковинських гір. Продовжили нашу екскурсію і дійшли до монастиря Молдовица. Помолилися і там, просили Бога за здоров'я всіх, за мир і спокій. Гарні фотографії зробили на пам'ять. Доїхали до монастиря Св. Апостолів Петра і Павла у Ботоші, громада Чоканешти. Цей монастир збудований на височині, дуже гарний.

В селі Ботош, близько монастиря, живе од-

на наша односельчанка, Адіна, бувша моя учениця. Вона там зі своїм мужем створили пенсіон – ресторан. Вона чекала на нас з великою радістю і приготувала смачний обід. Потім наша керівниця пані Антонета погостила нас медівниками, котрі спекла дома з своєю подругою, проф.

Діяною. Ми заспівали українські пісні, фотографувалися і поїхали додому. Цілу дорогу співали, жартували і робили репетицію, бо в кінці місяця липня знову мали бути на конкурсі.

Наша екскурсія була чудова, бачили гарні буковинські села в горах, дихали чистим повітрям, де вся природа радіє і сміється, а я навіть назбирала зілля на чай. Гарний день, гарна погода і ми дякуємо за це Богові.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Я була учителькою Надії Команич

Намір написати про знамениту гімнастку зародилася віддавна, адже я працювала 22 роки в ліцеї, котрий носить її ім'я. Проте взятися до цього чомусь припало аж тепер. Спонукала мене, мабуть, спеціальна атмосфера перед відкриттям Олімпійських змагань в Парижі. Туди наша спортивна делегація прибуде літаком, на якому зображена емблематична постать нашої суперзірки разом з її автографом. Тепер я відчуваю, що це можливо прийняти і як мій душевний обов'язок.

Доки одержала посаду в цій ліцеї, я належала до людей, які майже нічого особливого не знали про гімнастику. Але Надія так блискуче прославилася на весь світ, що моє ставлення до цього виду спорту радикально змінилося.

Я прибула до Онешт конкурсом в 1975 році, коли про Надію ми вже багато чого знали. То був рік, коли вже відбувся її перший великий успіх. У Скієні, Норвегія, в день Пасхи (3-го травня), 13-тирічна наша гімнастка виграла на чемпіонаті Європи три золоті медалі та одну срібну. Відтоді про неї заговорив світ.

Коли ми записалися на конкурс (п'ятеро на одне місце), нам було відомо, що обов'язкове зіткнення і з неабиякими труднощами. Школа діяла за спеціальною програмою, – на користь гімнастиці. Учителі могли викладати від I-го до XII-го класу, але могли мати ще й скорочені години, – лише на 35 хвилин, – з групою гімнасток, які проходили інтенсивні тренування. (Мені, наприклад, на першому році в цій експериментальній школі доручили викладати румунську мову й літературу, зокрема в VI-ому та у XII-ому.)

Але з Надею я мала нагоду працювати тільки один шкільний рік, коли вона була у VIII-ому класі. Гімнастки не ходили до школи, бо їх уроки мали місце таки в гуртожитку. Учителі приходили до них, за спеціальним складом порядком предметів.

Мені яскраво запам'ятався день, коли я вперше мала коротеньку розмову з Надею та з її найближчою приятелькою Теодорою Унгуряну. Тому що я мала дві години підряд, під час короткої перерви не виходила з класу. І дівчата залишилися в класі. На цей раз їли свій сендвіч. Але їхній сендвіч не виглядав на звичайний, бо, задля спеціального режиму, мав дуже тоненьку скибку хліба і в два рази грубшу скибку ковбаси (тодішній парізер). Мені було цікаво зайти з ними у бесіду, так що сказала нібито в жарт: «Як я бачу, ви їсте не хліб з ковбасою, а ковбасу з хлібом!» Дівчата усміхнулися, а далі вже серйозно: «Та це ще нічо-

го!... Ой, якби ви знали, який строгий у нас дієтичний режим щодня, відколи ми ще були маленькими!.. Нас заставляють важитися тричі на день.» Мої співчутливі слова, чомусь, спонукали їх розказати мені: маленьку пригоду. Одного дня, коли їм удалося мати трішки

вільного часу, задумали «помститися» за таке незвичайне дитинство. Тоді наважилися піти крадьки до кондитерської та з'їсти не по одній, а по дві «саварінки» разом з фруктовим соком. А я аж викрикнула з жахом: «А що сталося потім?!» «Та нічого, бо ми, як повернулися до гуртожитку, випили по дві чашки теплої води, щоб змогли викинути все, що їли й пили.»

То і був для мене момент найбільшого

зближення з Надею, бо вона вже стала славнозвісною не лише в Румунії, а й у всьому світі. На її адрес надходила величезна кількість листів та відкриток, але вона ніколи їх не бачила, бо їй не дозволялося витратити дорогоцінний час. Читати мали дозвіл ми, вчителі, бо шкодували викидати таку силенну кількість листів, сувенірів чи дрібних подарунків. В одному з конвертів ми знайшли банкнот вартістю долара. Так ми вперше побачили американську валюту.

Тоді, в 1976 році, як класний керівник другого класу, мала обов'язок підготувати моїх учениць до урочистого свята: отримання червоного піонерського галстука. За звичаєм, на такий урочистий момент запрошувався гість, розуміється, хтось з видатних людей. Мої учениці самі назвали, кого би хотіли запросити: саме Надію. Надія вже була знаменитістю, хоч блискучий виступ в Монреалі ще не відбувся. Та коли я звернулася до неї із запрошенням, була здивована її відмовою: сказала, що не має такого права. Тоді я звернулася до її тренера Бела Каройі, але і той не погодився, мовляв, у гімнасток строго розрахований час і вони не можуть його витрачати на такі речі. Так минули

два місяці: мої учениці настоювали, я також знову і знову просила то Белу, то його дружину Марту, і таки добилася їхньої згоди.

Тоді відбулася друга зустріч з моєю героїнею. Про це свідчать дві дуже дорогі для мене фотографії. Тоді ми ще не мали «розумних» телефонів, і тому їх дуже ціную. На одній я з моїми свіжими піонерками. В їхніх очах радість, бо тільки що їм зав'язали червоні краватки. У першому ряді, друга зліва – то майбутня славна гімнастка Катерина Сабо, а поряд з нею – її подруга Лавінія Аґаке, також відома майбутня зірка. На іншій фотографії знятий урочистий момент з Надею в шкільській уніформі перед моїм класом. Справа, також перед класом, стоїть старша піонервожата Іляна Марінеску. На третім плані, зліва, директорка ліцею Марія Поп та учителька спорту і тренерка моїх маленьких гімнасток – Марія Флореску. (Нині працює в Америці.)

Від мене і від класу Надії було піднесено букети квітів та альбом великого розміру, котрий ми разом підготували. (Про цей альбом Надія не забула, бо нагадала при урочистій зустрічі, коли школа святкувала півстоліття від заснування.)

Того ж самого 1976 року відбулася третя моя зустріч з Надею. То було в липні, коли ми урочисто зустрічали наших золотих дівчат, які увінчані тим першою в світі гімнастики десяткою – повернулися з Монреалу. (За олімпійський турнір наша зірка здобула аж шість десяток.) Дома їх радісно ждали всі. Не лише наша школа, а ціле місто заздалегідь готовилося до такої унікальної зустрічі.

На цей раз зовсім випадково, бо тоді більшість з нас знаходилася у відпустці, вибрали мене прочитати урочисту промову на міському стадіоні. Від мене ждали, щоб склала належний текст і з ним представилася день наперед у партійне бюро, де би його прилюдно прочитала задля контролю. Там я отримала ще й інші вказівки: як маю бути одягнута (обов'язково у вишиванці), яку повинна мати зачіску, де маю сидіти на стадіоні, за ким прийти до мікрофону і так далі. Емоції були великі, бо нам здавалося, що тоді ми знаходимося в самому серці країни. Ми зустрічали тоді наших героїнь і в ім'я цілої Румунії.

На честь цієї неповторної події в Онештах, недалеко від нашої школи, спорудили оригінальний пам'ятник, який носить назву «Надія Команич Монреал».

Потім наші дороги розійшлися, бо Надія росла, і далі здобувала всесвітню славу. Сама унікально прославилася, і нашу школу, наше місто, нашу країну навіки увінчала.

Пізніше були й інші зустрічі, але вже з дорослою Зіркою. Можливо, що колись напишу і про них. Про таку особистість нелегко писати.

Валерія ШОВКАЛЮК

Фото авторки

Куток гумориста

МАЄМО ЛИХИХ СУСІДІВ

Маємо лихих сусідів,
Що лише сваритись знають,
Як собака в ночі гавкне,
Вранці вже вони нас лають.

Щоб помститись сусідам
Без вагань і перепону,
Ми купили на базарі
Найкрикливішу ворону.

Як почнуть сусіди лайку,
Нібито не будем дома,
Хай накаркає сусідам
За сварню наша ворона...

ПОЛІЦАЙ І ЗЛОДІЙ

– Відкрийте свою валізу,
Щоб мене не знервували,
Хочу бачить, скільки євро
Ви у попаді украли?

– Те, що кажете, сержанте,
Я зовсім не «понімаю»,
Бо я жодної валізи
У машині не тримаю.

Євро які вкрав сьогодні,
Може, у попаді Нусі,
Не тримаю у валізі,
А дома у капелюсі.

ІВАН ДОТЕПНИЙ

Перейшов Іван Дотепний
Усю Негостину,
Щоб дізнатись, як створив Бог
На землі людину?

Думав, зайде і до Нуцька,
Він книги читає.
Він, напевно, про цю штуку
Дуже добре знає...

Зайшов в хату, привітався,
Це було ще зрання,
І поставив він старому
Таке запитання:

– Як створив Господь людину?

Дуже хочу знати,
Тому й зайшов до вас, діду,
До вашої хати.

– Коли Бог створив людину,
Створив й чоловіка,
Щоб був гарний і багатий,
Щоб не був каліка.

Потім створив гарну жінку
Дав їй дивні сили,
Щоб за нею чоловіки
Ходили і любили.

ЧОМУ?

– Чому взяв Кочур Харитю,
Він цю дівку не любив,
Навіть і сусіди кажуть,
Що до неї не ходив.

– Чула від старої Чапи
Чому Кочур взяв її,
Бо чув десь, що її кури
Несуть яйця золоті.

ЩОДНЯ ЗАЗИРАЄ ПИРІГ

Щодня Пиріг зазирає
В осяйні вишини,
Мабуть, хоче ізлетіти
З села Негостини.

– Та куди? Туди дорога
Нелегка, далека.
Жде, щоб приніс вже жінці
Дитину лелека.

СКАЖИ, БАБКО

– З чим до нас ти завітала
Із свого села?
Думаю, що ти, бабусю,
Пішки не прийшла...

– Внучко, я не молоденька
Щоб пішки іти,
Сіла собі на поїзд,
Щоб до вас прийти.

– Тоді чому каже батько –
Чув це й брат Аніс:
Знову отой чорт рогатий
Бабу нам приніс?

СОЛОМІЯ

Соломіє, одягайся,
Не забудь і шубу,
І нафарбуй собі маззю
Як постоли губи.

І піди до мого друга,
Щоб він звеселився,
Щоб уздрів на власні очі,
З ким я одружився...

ХТО?

– На що скажитесь, – питає
Лікар Ополуду?
Розкажіть мені подрібно,
Слухати вас буду?

– Увесь час мені здається,
Що нема спокою,
Що де йду й до кого зайду
Хтось слідить за мною.

– Не турбуйтеся, Ополудо,
Це не гірка грінка,
Та що пе-ре-слі-ду-є вас,
То є ваша жінка.

НЕ СПОДОБАЛОСЬ

Не сподобалась бабусі
Те куплене поросля.
Каже, що шерсть таку має,
Як дідова борода.

Та ще й хвіст такий великий
Мовби від дощу наріс,
Каже, що хвіст виглядає
Саме так, як дідів ніс...

Михайло ВОЛОЩУК

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724 Друкарня

S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România

ISSN 1223-1614